

FIGYELŐ.

Társasági ügyek. I. A Magyar Irodalomtörténeti Társaság 1915 november 27-én választmányi ülést tartott.

Beöthy Zsolt elnöklete alatt jelen voltak: Alszeghy Zsolt, Ágner Lajos, Bajza József, Baros Gyula, Császár Ernő, Gragger Róbert, Hegedüs István, Négyesy László, Pais Dezső, Pintér Jenő, Riedl Frigyes, Szász Károly, Szinnyei Ferenc, Tolnai Vilmos, Tordai Ányos, Vargha Damján, Várdai Béla, Versényi György, Vértesy Jenő, Zlinszky Aladár. Jegyző: Kéki Lajos.

1. Elnök üdvözli a megjelenteket.

2. Jegyző jelenti, hogy az élet legszebb szakában tragikusan összeroppanva, időnek előtte elhunyt Társaságunk választmányának érdemes tagja, tudományszakunk buzgó és lelkes munkása, Madarász Flóris, egri ciszterci-rendi főgimn. tanár. — A választmány kitünő buzgóságú és képzettségű ifjú társunk elhunytán mély részvétét fejezi ki, emlékéet s halála fölött érzett fájdalomukat jegyzőkönyvében örökített meg s erről jegyzőkönyvi kivonatban értesíti méltóságos és főtisztelendő dr. Békefi Remig zirci apát urat, elhunyt társunk rendjének fejét. Egyszersmind felkéri dr. Tordai Ányos vál. tagot, hogy elhunyt társunk irodalmi munkásságának jegyzékét állítsa össze folyóiratunk számára, amire a jelenlevő dr. Tordai Ányos készséggel vállalkozik.

3. Jegyző jelentése alapján rendes tagul megválasztatnak: dr. Garda Samu, főgimn. tanár, Bpest (aj. Zlinszky Aladár), dr. Edelstein Bertalan, rabbi, Bpest (aj. Ágner Lajos), Czingráber Péter, tanárj., Pannonhalma, Gosztonyi Nándor, tanárj., Pannonhalma, (aj. Zoltvány Irén). Új előfizetőkül jelentkeztek Járosi Andor, Kolozsvár és a hajdúböszörményi ref. főgimn. Gyulai Pál-önképzőköre.

4. Jegyző a választmány hozzájárulását kéri ahhoz, hogy mivel dec. utolsó szombatja ünnep, Társaságunk jan. 8-án tartsa legközelebbi ülését, aminek folytán ismét megvalósítható lesz az a régiebb megállapodás, hogy mindig a hónap első szombatján tartja ülését a Társaság. A választmány hozzájárul.

5. Pénztáros jelentést tesz a Társaság vagyoni állapotáról. Eszerint bevétel 10,757.06 K; kiadás 8,695.27 K; pénztári maradvány 2,061.79 K. Örvendetes tudomásúl van.

6. Elnök a jegyzőkönyv hitelesítésére Tolnai Vilmos és Zlinszky Aladár vál. tagokat kéri föl s a gyűlést berekeszti.

A választmányi ülést *felolvasó ülés* előzte meg. Tárgyai:

1. Morvay Győző: *Zalár József önéletrása* (felolvasta Alszeghy Zsolt).
2. Vértesy Jenő: *Gibbon, mint széprőlünk forrása*.

Társasági ügyek. II. A Magyar Irodalomtörténeti Társaság 1916 január 8-án *választmányi ülést* tartott.

Négyesy László elnöklete alatt jelen voltak: Alszeghy Zsolt, Ágner Lajos, Baros Gyula, Binder Jenő, Császár Elemér, Ferenczi Zoltán, Gragger Róbert, Pais Dezső, Papp Ferenc, Perényi József, Riedl Frigyes, Tolnai Vilmos, Vargha Damján, Versényi György, Zlinszky Aladár vál. tagok. Jegyző: Kéki Lajos.

1. Elnök a gyűlést megnyitja. Jegyző felolvassa dr. Békefi Remig zirczi apátnak következő átiratát: «Méltóságos Elnök Úr! Mély meghatottsággal olvastam a Magyar Irodalomtörténeti Társaság Tekintetes Választmányja 1915 nov. 27-én tartott ülésének jegyzőkönyvi kivonatát, amelyben dr. Madarász Flóris egri ciszterci rendi főgimn. tanár elhunya felett a Tekintetes Választmány mélyen átértzett részvétét fejezi ki és dr. Madarász Flóris emlékét és a halála felett érzett fájdalmát jegyzőkönyvében örökíteti meg. — A nemzeti irodalom kiváló művelőiből alakult eme Társaság Tekintetes Választmányának korán elhunyt rendtársunk halála felett kifejezett eme részvéte amily megtisztelő, ép oly mértékben enyhíti társi fájdalmunkat a nemzeti szellem egyik védelmezőjének elhunytán. Fogadja Méltóságos Elnök Úr és a Magyar Irodalomtörténeti Társaság Tekintetes Választmányja a magam és Rendem nevében legmelegebb köszönetemet dr. Madarász Flóris rendtársunk elhunya alkalmával kifejezett bensőséges részvételükért. Kiváló tiszteletem nyilvánítása mellett vagyok, Zircz, 1915 dec. 5-én Méltóságos Elnök Úrnak és a Tekintetes Választmánynak tisztelő hívők dr. Békefi Remig, zirczi apát.» A választmány jegyzőkönyvébe véteti s irattárában megőrzi az átiratot.

2. Jegyző jelenti, hogy tagtársaink sorából, hozzátartozóik értesítése szerint, hősi halált haltak Szeghő Ferenc és Zádor Béla. A választmány büszke fájdalommal őrzi hős tagtársaink dicső emlékét.

3. Jegyző jelentése alapján a Társaság rendes tagjával választottak: Holländer Rózsi, tanár, Szepesnádasd (aj. Császár Elemér); Hokkes Rózsa, polg. isk. tanítónő, Bpest (aj. Tolnai Vilmos); Katz Rózsa, leánygimn. tanár, Kolozsvár (aj. Kiss Ernő); Gerecze Margit, tanár, Bpest; Horváth Béla, kegyesr. tanárj., Kolozsvár; Hudyma Emil, főgimn. igazgató, Nagyszombat; Varga Lajos, tanítóképzőint. tanár, Kalocsa (aj. a jegyző). — Új előfizető: Növendékpapság Magy. Egyházirodalmi Társulata, Eger.

4. Jegyző a közgyűlés előkészítéseül bizottság kiküldését kéri a pénztár megvizsgálására s a választmány megharmadolására, egyszersmind a megüresedett két vál. helyre jelölés végett. A választmány pénztárvizsgáló bizottságul Tolnai Vilmos elnöklete alatt Imre Sándor és Oberle Károly tagokat küldi ki; a választmány megharmadolásával s két új vál. tag jelölésével Baros Gyula elnöklete alatt Király György vál. tagot s a jegyzőt bízta meg.

5. Pénztáros jelentést tesz a Társaság vagyoni állapotáról. Eszerint bevétel 1312·40 K, kiadás —, pénztári maradvány 1312·40 K. Fudomásul van.

6. Elnök a jegyzőkönyv hitelesítésére Ferenczi Zoltán és Binder Jenő vál. tagokat kéri föl s az ülést bezárja.

A választmányi ülést *felolvasó ülés* előzte meg, a következő tárgysorral:

1. Négyesy László: *A Pataki Névtelen neve.*
2. Vargha Damján: *A megkerült Pozsonyi Kódex.*

A felolvasó ülésen Ferenczi Zoltán vál. tag elnökölt.

† Madarász Flóris dr. Dunántúli ember volt s a Balatont nagyon szerette. «A Balaton költészetét»-t szívével írta. Mégis a Balaton lett végzete. Vízében szerezte a lappangó kört, mely élete delén, 43 éves korában letörte.

A ciszterci-rend egyik legképzettebb s legmunkásabb tagját, az egri gimnázium a tárgyáért lelkesülő pedagógust, Társaságunk érdemes választmányi tagját gyászolja az elhunytban, aki tudományos munkásságával méltón rászolgált az érdemes jelzőre. Bár rövidre szabott élete meggátolta abban, hogy munkásságát rendszerbe foglalja, hogy értékes tanulmányait egységbe fűzze: tudományos búvárkodásának még így szétszórtan is derék nyomai maradnak. Mert bár sokat és könnyen dolgozott, mégis súlya volt minden írásának. Főképp az újabb és modern magyar irodalom szövevényes problémáit kutatta nagyobb tanulmányaiban.

Utolsó írása Baksay Sándor nekrológja a Magyar Kulturá-ban. Így kezdi: «Elegikus elborulással vesszük tudomásul, hogy egy kapoccsal ismét kevesebb van, amely nemzeti irodalmunkat nagy múltjához fűzte.» Saját írói célját jelölte meg e pár szóban: elemezni a jelent a múlt világánál, kiválogatni a jelen irodalmából az igazgyöngyöket s hozzáfűzni a múlt kincseihez. Mert azok közül való volt Madarász is, kik még a régi nagyok hagyományain nevelődtek, kik még tisztelettel állják körül a nagy múlt örök-mécseseit. S bár látó szemmel vizsgálják újabb szépirodalmunk forrongásait, e forrongásból kikerült kristályok közül csak azokat ismerik el igaziaknak, amelyek reagálnak a múltból előtörő sugarakra. E szempontból vizsgálta ő is az újabb irodalom minden ágát egyik nagyobb tanulmányában (Nemzeti irodalmunk a XX. század elején, Magyar Szemle 1903), ezért foglalkozott ma is élő jeleseink közül legszívesebben azokkal, akik bár sokak szemében «konzervatívok», de akiknek munkásságát erős szálak fűzik a nagy hagyományokhoz: Herczeg Ferenczel (Herczeg Ferenc, 1901, H. F. drámái, 1913), Rákosi Viktorral (Sipulusz, 1909) és Gárdonyival (1909). De hogy ezek mellett kitűnő érzéke volt a legújabb irodalom értékeléséhez is, bizonyították «A költészet jelenéről s jövőjéről» (Kath. Szemle, 1911) s «A modern drámá»-ról (1905) írt dolgozatai, melyekben meggyőző erővel hangoztatja ugyan a századok leszűrte igazságot: az irodalom a nemzeti lélek tükre legyen, — de ép annyi megértéssel fejtegeti az irodalmi fejlődés jogosultságát is.

Se terünk, se módunk színesebb képet festeni elhunyt tagtársunk széleskörű munkásságáról, melynek bizonyosságai az említetteken kívül Verseghy, Pyrker, Jókai, Mindszenty és Samassa-tanulmányai, ifjúsági és társadalmi színdarabjai, alkalmi és ünnepi beszédei, tankönyvei stb. Szolgálon e néhány sor a kegyelet hálás adójául, mellyel Társaságunk nevében az elhunyt szellemének áldozunk!

(Madarász Flóris szül. 1872 júl. 16-án a fejérmegyei Nádasdladányon. 1889-ben lépett a ciszterci rendbe, 1895-ben szentelték pappá. Először Székesfehérvárott tanár, majd három év múlva Baján s 1904-től Egerben. Meghalt Zirczen 1915 nov. 3-án.)

Dolgozatai. (Ez az összeállítás a Madarász Flóris hagyatékában talált jegyzék alapján készült, de csupán azok a munkák vannak benne felsorolva, melyekre nézve legalább a legszükségesebb könyvészeti utalás is megállapítható volt.)

Magyar olvasmányok a gimnázium felsőbb osztályaiban. Bajai ciszt. főgimn., 1898—99-i Értesítője és különnyomat. — Egy iparos író. (Csepreghy Ferenc.) Veszprémmegyei legényegyesület Évkönyve, 1900. — Verseghy és a nyelvújítás. Budapesti Szemle 1900. és különnyomat. — Verseghy és Pyrker. Magyar Szemle. 1901. — Verseghy F. válogatott lírai költeményei. Magyar Könyvtár. 166. sz. — Herczeg Ferenc. Katholikus Szemle. 1904. és különnyomat. — A magyar líra ünnepe. Magyar Szemle. 1901. — Napisajtó és a pedagógia. Magyar Szemle 1900. — Nagy költőink és az ipar, U. o., 1901. — Pázmány Péter három prédikációja, bevezetéssel és jegyzetekkel ellátta M. Fl. Stampfel-segédkönyvek; 7. sz., Pozsony, 1903. — Nemzeti irodalmunk a XX. század elején. Magyar Szemle 1903. — Egy év tanulságai. Magyar Szemle 1903. — Irói önértet. Magyar Szemle 1903. — A modern dráma. Egri ciszt. főgimn. ért. 1905. és különnyomat. — Jókai Mór regényei. Egri ciszt. főgimn. ért. 1906. és különnyomat. — Poéta-lelkiismeret. Hevesmegyei Írók És Irónők almanachja 1906. — Beszéd Csokonai halálának 100. évfordulójára. Egri ciszt. főgimn. ért. 1906. — Tékozló fiú. Színmű 4 felvonásban. Bpest, 1905. Sz.-István-Társulat. — Mindszenty Gedeon válogatott költeményei. Budapest, 1906. (Sz. István Társ.) — A jászkiséri új templom. Vasárnapi Ujság 1906. 42. sz. — Egyházi beszéd a jászkiséri templom megáldására. «Eger». 1906. — A veszprémi nyelv-művelők. Budapesti Hirlap. 1906. Karácsonyi szám. — A költő a színen és a közönség. Hevesmegyei Írók És Irónők almanachja 1906. — Magyar Nyelvtan a középkor. I. oszt. számára. Acsay István és Bartha György társaságában 1907 (Két kiadás). — Magyar Olvasókönyv a középkor. I. oszt. számára. Acsay I. és Bartha Gy. társaságában 1907. (Három kiadás). — Kirándulás a latifundiumra. Budapesti Hirlap 1907. ápr. 24. — Ünnepi beszéd a koronázás 40. évfordulóján. Az angolkissasszonyok egri intézetének 1906/7. évi értesítője. — Mindszenty mint drámaíró. Egri Egyházmegyei Közlöny 1907. 11—14. sz. — Rákóczi Egerben. Történeti zenés színjáték, 2 felv. 1907. (Kézirat.) — Vajda Ödön. Egri ciszt. Ért. 1907—08. — Kritikai irányelvek. Egri ciszt. főgimn. Ért. 1907—08. és különnyomat. — Hogyan terem a dal? Egri érs. fels. leányisk.

Értesítője 1909—10. — Magyar Nyelvtan a középisk. II. oszt. számára. Acsay István és Bartha Gy. társ. 1908. (Két kiadás). — Magyar Olvasókönyv a középisk. II. oszt. számára. Acsay I. és Bartha Gy. társaságában 1908 (Két kiadás). — Pyrker és a magyar írók. Külön füzet. 1908. — Sipulusz. Tanulmány. Katholikus Szemle 1909. 1. és 2. sz., különnyomat. — Gárdonyi Géza. Katholikus Szemle 1909. — Magyar Nyelvtan a középisk. III. o. számára. Acsay I. és Bartha Gy. társ. — Magyar Olvasókönyv a középisk. III. oszt. számára. Acsay I. és Bartha Gy. társaságában. — Verseghy Ferenc kisebb költeményei. Régi Magyar Könyvtár. 1910. XXIV. (Császárság Elemérrrel). — Maczki Valér beszédei. Budapesti Hírlap. 1909. dec. 31. — Karácsony. (Vers.) Egri Híradó. 1909. dec. 25. — Teremtő képzelet. Egri Egyházmegyei Közlöny 1910. — Szvorényi emlékünnepe. Budapesti Hírlap. 1910. máj. 1. — A Balaton költészete. «Eger» 1910. 1—10. szám és különnyomat. — B. M. esküvője. Költemény. Hevesmegyei Írók És Írónők almanachja. 1910. — Gárdonyi Géza. Életrajz a Kardos Albert-féle Irodalomtört. Füzetek számára. 1910. — Petőfi. Felolv. az Egri Jogakadémiai kör Petőfi estéjén. «Eger» 1911. 27. és 28. sz. — Gondolatok a költészet jelenéről és jövőjéről. Kath. Szemle 1911. — Prológ a M. Országos Tűzoltó-Szövetség XVIII. nagygyűlése alkalmából Veszprémben rendezett művészesthez. «Eger» 1911. 45. sz. — Vajda Ödön. Magyar Középiskola. 1911. 7. sz. — Békefi Remig. Magyar Középiskola. 1911. — Szántottam, vetettem. Dr. Maczki művének ismertetése Budapesti Hírlap. 1911. december 25. — Vajda Ödön, zirci apát, emlékezete. Egri ciszt. főgimn. Ért. 1911—12. — A gondolat kifejezés formái Samassa Józsefnél. Egri Egyházmegyei Közlöny, 1912. — Magyar diákok Sarajevóban. Budapesti Hírlap, 1914. júl. 5. — Versek. Heti Szemle, Szatmár, 1914. december 25. — Spitzkó Lajos. Nekrológ. Egri ciszt. főgimnázium Ért. 1914—15. — Időszaki sajtónk történetéhez. Békefi emlékkönyv. 1912. és különnyomat. — A Folklore Fellows zászlóbontása Egerben. Egri Egyházm. Közl. 1912. 12. sz. — Samassa József. Nekrológ. Katholikus Szemle. 1912. 7. sz. — Samassa József beszédei. Könyvismertetés. Kath. Szemle 1912. 7. sz. — Hajótörés. Dráma 3 felv. Franklin-Társulat. Budapest 1912. — Az új magyar drámák. Budapesti Hírlap. 1913. március 23. (Husvétii cikk. Külön füzetben is. Eger 1913.). — Báró Eötvös József. Magyar Középiskola. 1913. 6. szám. — Herczeg Ferenc drámái. Az egri főgimn. 1912/13. értesítője és különnyomat. — Eötvös József báró. Budapesti Hírlap. 1913. szept. 13. — A Budapesti Hírlap. «Eger» 1914. 32. szám. — Háborús Karácsony. «Eger». 1914. — A háború és érzésvilágunk. Egri Egyházmegyei Közlöny. 1915. 6—7 sz. — Prológ az egri főgimn. 1915. márc. 22. rendezett háborús délutánjához. Egri Ujság 1915. — Baksay Sándor. Magyar Kultúra 1915. 14. sz.

TORDAI ÁNYOS.

A Kisfaludy-Társaság új tagjai és jutalomtétellei. A Kisfaludy-Társaság 1916. február 2-án tartott közgyűlésén — a Fiók Károly halálával megüresedett írói helyre — *Szász Károlyt*, Társaságunk alelnökét, a — Baksay Sándor halálával megüresedett — költői helyre pedig *Bánffy Miklós* gróft

választotta meg. A Széher Árgád-pályadíjat, mely Szigligeti Ede életrajzára volt kítűzve — a benyújtott mutatvány és tervezet alapján — Vértesy Jenő dr. egyetemi magántanárnak, Társaságunk választmányi tagjának, ítélte oda. A magyar történelmi tárgyú, prózában írt kisebb elbeszélésre kítűzött pályadíjat megosztották Szerellemhegyi Tivadar és Tóth Sándor között. (A pályanyertesek neve a Társaság 1916. II. 6-án tartott ünnepélyes közülésén, a jeligés levelek felbontása után lett nyilvánossá. L. Az Ujság 1916. 38. sz.)

A *Kisfaludy-Társaság új jutalomtételei* közül irodalomtörténeti vonatkozásúak: I. Lukács Krisztina-jutalom. A líra fejlődése a XIX. század második felétől kezdve, különös tekintettel a magyar irodalomra. Jutalma 1000 korona. Benyújtásának határideje 1917. október 31-dike. — II. Somogyi Dezső-jutalom: Kisebb tanulmány Henszlmann Imréről. Jutalma 200 frank aranyban. Benyújtásának határideje 1917. október 31-dike.

A pályamunkák idegen kézzel, tisztán és olvashatólag másolva, bekötve, lapszámozva, a szerző valódi nevét rejtő lepecsételt, jelmondatos levél kíséretében, a fenn kitett határidőig a Társaság titkárához küldendők.

Egy «történelmi» vígjáték. Lakatos Lászlónak *A bécsi táncosnő* c. egyfelvonásosáról van szó, mely f. é. jan. 8-án került színre a Nemzeti Színházban (megjelent: Főv. Színházak Műsora 344.). L. egy novellájából (megj. Uj Idők. 1912. 5. sz.) írta darabját, melynek hőse Döbrentei Gábor. Ez az egyik oka annak, hogy e folyóiratban szólnék róla. Tárnya D. és Ellsler Fanny, a híres táncosnő, találkozása. D. szereti a budai magyar színházban vendégszereplő Fannyt, az is érdeklődik iránta, de mégis visszamegy Bécsbe, mert ő Gentz Fridriké, jóltevőjéé, aki művésznővé neveltette. — Nem foglalkoznánk a gyenge kis darabbal, ha olyan előkelő helyen nem került volna színre, ha a szerző nem minősitené «történelmi» vígjátéknak, s ha a sajtó nem fogadta volna olyan nagy elismeréssel (egyik bírálója szerint «a tehetséges fiatal írónak eddig legbecsesebb alkotása»).

Újabb színműíróink ugyan a korrajz hűsége tekintetében nem kényeztettek el nagyon bennünket, de amit L. a korrajzolás vagy inkább kor-elrajzolás terén elkövet, mégsem hagyható szó nélkül. A darab tele van baklövésekkel. Csak röviden kívánunk néhányra rámutatni (természetesen akad még ezeken kívül is egypár).

Döbrentei közel lakik a színházhoz, honnan a zene is áthallatszik hozzá. Szerzünk, ki novellájában a rondellában szerepeltette a magyar színészeket, még most sem tudja, hogy azok ekkor a Várszínházban játszottak s D. a Tabánban lakott színidirektorsága idejében, mely 1833—1835-ig tartott. — D., akit körszakállasnak ír le, noha arcképeiről nem ilyennek ismerjük, kíváncsi rá, hogy mit írt ellene az Aurórában (!) a «feketemájú Bajza Józsi». Az Aurórában tudvalevőleg nem polemizáltak s D. aligha beszél per «Józsi» az ő halálos ellenségéről. Azzal a kijelentéssel is meglep bennünket, hogy ő «redigálta» a Tudományos Gyűjteményt s a Minervát (?). Bizony a T. Gyűjteményt sohasem redigálta s a Minervát? Ez csak a Felsőmagyarországi Minerva lehet, amelyet szintén nem

«redigált» D., ki erősen fiatalítja is magát, mert negyven évről beszél, holott már 1833-ban 48 esztendő volt. D.-t állandóan professzornak tituláltatja, pedig sohasem volt az: luteránus papnak készült, aztán nevelőködött s direktorsága idejében budai kerületbeli tartományi másod-albiztos volt. Kár tehát a diákjaival ablaka alatt gúnydalt énekeltetnie a szerzőnek. — A német színészeket a Hacker-szálában játszatja, pedig azok akkor már az ő fényes, nagy színházukban játszottak s nem szoronkodtak a H. szálában. Két színészt is szerepeltet, kik a direktort rolléért nyaggatják s erre a célra éppen Balognét és Czelesztint választja ki, noha egyikük sem volt tagja a budai társulatnak. Czelesztint hozzá még operaénekesnek teszi meg, pedig drámai színész volt, tehát nem igen énekelte Rossini és Mozart áriáit. — Ellsler F. se mehetett vissza Gentz Fridrikhez, mert szegény Gentz már 1832-ben meghalt, mint minden Lexikonból megtudhatjuk. Végre, hogy Ellsler F. játszott-e a Várszínházban, az is nagy kérdés. 1833—35-ig, Döbrentei direktorsága idejéből átnéztük az összes színi tudósításokat s vendégszerepléséről semmit sem találtunk. Vajjon ezt honnan vette a szerző? — Azt is furcsálhatnánk, hogy Döbrenteit, akit az irodalmi köztudat egészen más embernek ismer, megteszi szentimentális gavallérnak, bár ez izlés dolga s költői szabadság, de ezek után főként arra vagyunk kíváncsiak, hogy hol itt a «történelem», a korrajz. A költő természetesen nem ügyelhet minden apróságra, de ha már előhozakodik velük, ne legyenek mind hamisak. Elvégre mégis ezekből az apróságokból bontakozik ki a korpép, a korhangulat. — Igazán kár volt a mi jóhiszemű és gyanútlan közönségünknek ilyen korrajzot beadni és éppen a Nemzeti Színházban, amelynek feladatai közé tartozik a magyar hagyományok őrzése is.

Sz. F.

Egy osztrák író a magyar népdalról. Pommer József, a német népdal legjobb ismerője és legbuzgóbb agitátora a tőle szerkesztett és Bécsben megjelenő «Das deutsche Volkslied» című folyóiratban (1915. évf. dec. füzet) «Ungarischer Soldatengesang» címen a következő érdekes nyilatkozatot teszi: «Hier in Krems habe ich von ungarischen Pionieren auf dem Marsche hinreissend wirkende, stürmisch bewegte Liederrhythmen singen hören, und zwar durchaus nur einstimmig im mächtigen Gesamtchore. Es sang im langen Zuge jeder Mann. *Fremdartig klangen die Lieder zwar, aber dass es echte Volksweisen waren, daran war nicht zu zweifeln. So kraftvoll ungestüm wirkt nur das echte, aus national empfindender Seele quellende Volkslied.* Man erziehe unsere deutschen Soldaten in Österreich ebenfalls national und lasse sie echte Volkslieder einstimmig im ganzen Chore singen und man wird über Mangel an Sangeslust nicht mehr zu klagen haben. Daran fehlt bei uns in Deutsch-Österreich!» E nyilatkozat is, mely — a Pommertól kétségkívül jól ismert vizenyős népdalfordítások és kacskaringós cigányzene ellenére — a magyar népdalt mintegy felfedezi, világosan mutatja, hogy még az osztrákok is mily kevésbé ismernek bennünket, de azt is, hogy mennyire megvan a német szellemben az objektív megértő képesség. Hogy mégis — még pedig a legsajátabb és ép azért legértéke-

sebb mivoltunkban — annyira terra incognita vagyunk, ebben nekünk magunknak is nagy részünk van. Nem mintha a külföld véleménye iránt közömbösek volnánk (sőt sokszor túlságosan is érzékenyekünk!), hanem mert felvilágosító munkánkban hiányzik a kitartó következetesség és még inkább a közvetítő személyek és a megfelelő eszközök helyes megválasztása.

BLEYER JAKAB.

Magyar irodalomtörténeti előadások egyetemeinken. A budapesti, debreceni és kolozsvári egyetem tanárai az 1915—1916. iskolai év második felére a következő előadásokat hirdették:

A budapesti tud. egyetemen: Angyal Dávid r. t.: A magyar történetírás a XVII. és XVIII. században. Heti 1 óra. — Beöthy Zsolt r. t.: A Zrínyiász. 1 óra. — Császár Elemér m. t.: Kazinczy és kora. 2 óra. — Horváth Cyrill m. t.: Kódexeink legkiválóbb legendái. 2 óra. — Kéki Lajos m. t.: Gyulai Pál. 2 óra. — Melich János c. rk. t.: Az Ehrenfeld-kódex és az i-ző kódexek. 1 óra. — Négyesy László r. t.: A magyar líra története a XVII. századtól fogva. 4 óra. — U. a.: A szabadságharc utáni magyar irodalom története. 2 óra. — U. a.: Gyakorlatok a XVI. század irodalmából. 1 óra. — Riedl Frigyes r. t.: Petőfi és kora. 4 óra. — U. a.: Irodalomtörténeti gyakorlatok. 1 óra.

A budapesti műegyetemen: Ferenczy József r. t.: Magyar irodalom. A Bach-korszak ismertetése. 2 óra. — Alexander Bernát (meghívott előadó): Irodalomtörténeti képek. 1½ óra.

A debreceni egyetemen: Pap Károly r. t.: A protestáns kor irodalma. 3 óra. — U. a.: Kazinczy. 2 óra. — U. a.: Irodalomtörténeti gyakorlatok a protestáns kor köréből. 2 óra. — U. a.: A magyar ballada története. 2 óra.

A kolozsvári egyetemen: Dézsi Lajos r. t.: Petőfi és Arany. 3 óra. — U. a.: B. Jósika Miklós 2 óra. — U. a.: Irodalomtörténeti gyakorlatok az újabb magyar irodalom történetéből. 2 óra. — Erdélyi László r. t.: A Képes Krónika olvasása és értelmezése 2 óra. — Szádeczky Lajos r. t.: XVII. századi magyar történeti kútfők. 1 óra.

Irodalomtörténeti pályázat. Az ungvári Gyöngyös-Irodalmi-Társaság 1912—1915. évi működéséről szóló Évkönyvében a következő pályatételt hirdeti: *Ung vármegye írói a legrégebb időktől napjainkig.* Csak magyar írók és azok ismertetendők, akik Ung vármegyében születtek vagy éltek. A pályázat határideje 1917 január 1. Jutalma 300 korona. Az idegen kézzel, a papiros egyik oldalára írt s jeligés levéllel ellátott pályamű Romanecz Mihálynak, a Gyöngyös-Irodalmi-Társaság elnökének címére, Ungvárra küldendő.

Kérelem Tompa Mihály levelei ügyében. Közeledvén Tompa Mihály születésének 100-dik, halálának 50-dik évfordulója, a Kisfaludy-Társaság elhatározta nagy fia leveleinek kiadását. Ezek közzétételével kíván áldozni a regés magyar föld, a regélő magyar nép és a meseszerű szövevények

között is egy szebb jövőben élő hittel bízó magyar lélek bibliás költője kegyeletes emlékének.

Mivel alulírottat bízta meg a Kisfaludy-Társaság a levelek összegyűjtésével és sajtó alá rendezésével, bizalommal fordulok minden intelligens magyar emberhez, hogy aki Tompa eredeti levelének vagy akár a legjelentéktelenebbnek tetsző kéziratának is birtokában van, azt eredetiben vagy betű szerint hű másolatban hozzám juttatni s aki ilyenről tud, erről alulírottat mielőbb értesíteni szíveskedjék.

E közlés, ez értesítés a Tompa emlékének nyújtandó legszebb áldozat s egyben hazafias kultúr-kötelesség.

Az eredeti leveleket, kéziratokat s a Tompára vonatkozó emléktárgyakat a *Gömörmegyei Múzeum Tompa-szobájában* őrizzük nemzeti közkincként, a beküldő letétjeként, melyet akár a beküldő, akár jogutódja bármikor visszakérhet.

Dr. WALLENTNYI DEZSŐ,
főgimn. tanár, Rimaszombat.

A szerkesztőhöz beküldött könyvek jegyzéke.

Dr. Kis-Erős Ferenc : A magyar nyelv rendszeresen vizsgálva a nyelvfilozófia, a finn-ugor összehasonlító, a magyar történeti nyelvtan és a magyar nyelvjárástan alapjairól. Kalocsa. A szerző tulajdona. 1915. 8-r. XVI+605 l. Ára 10 K.

A háborús esztendő két összefoglaló nyelvészeti munkával gazdagították irodalmunkat. Míg azonban Horger általános bevezetést adott a nyelvtudományba, szerzőnk hatalmas lépéssel eléje kerül és megírja a rendszeres magyar nyelvtant. Művével kettős célt tart szem előtt: tankönyvet akar adni polgári iskolai tanító- és tanítónőképző intézeteinknek s ezzel együtt megtörvén a jeget, megkísérli alapjaiból fölépíteni a magyar nyelv rendszerét, összefoglalni és bemutatni a részletkutatások eredményeit. Mindenesetre szép és dicséretreméltó vállalkozás, mely azonban talán épen nagyságánál fogva sok kifogásra adhat okot tanárnak, nyelvésznek egyaránt.

Tankönyvül ugyanis igen terjedelmes.

Azoknak a részeknek, melyek kihagyandók lennének a hivatalos tanításból, az olvasót serkenteniök kellene továbbtanulásra, mit szerzőnk elősegít azzal is, hogy a «főbb alap- és forrásmunkák» jegyzékét adja. Szegény hallgató, micsoda zavarba jön, ha pl. a népetimológiával szeretne foglalkozni s tankönyve 1853—1876-ig megjelent német és francia műveket ajánl neki (37. l.). Sajnálattal nélkülözzük e műben a fényképmásolatokat. A HB., esetleg egy másik nyelvemlékünk, a nyelvjárási területek elhelyezkedése okvetlen helyet kell hogy találjanak minden nyelvészeti magasabb-fokú kézikönyvben.

Áttérve a nyelvészeti rész vizsgálására, a következő fejezeteket találjuk : Nyelvfilozófia, Magyar nyelvhasználat, Magyar nyelvjárástan ; II. Tüzetes magyar nyelvtan (hangtan, szótan, mondat).

Mint nyelvészeti forrásmunka E. könyve részletes megbeszélés tárgya nem lehet. Híjával minden eredetiségnek másol még paradigmákat is, de talán ez is menthető lenne. Ha legalább kritikát alkalmazna s csak azt venné, ami megállapított, biztos eredmény. Látszik, hogy tanulás közben és tanulva írta munkáját, sokszor zavarban van, hogy mi is lehet már most a helyes? Van benne jó is, de az Szinnyei, Melich, Gombocz, Simonyi, Balassa stb. érdeme.

VELLEDITS LAJOS.

Dr. Márki Sándor: *Háborús beszédek*. Kolozsvár. Ajtai K. Albert könyvnyomdája. 1915. 64 l. E füzet a szerzőnek, mint a kolozsvári egyetem rektorának az 1914—5-ik évben elmondott doktoravató beszédeit tartalmazza. Van benne 35 beszéd; ezek között néhány irodalomtörténeti vonatkozású is. Így a *Verbőczy emlékezete* című Verbőczy Hármaskönyvének fontosságát, — a *Báró Jósika Miklós* című Jósika történelem-bölcseletét, — *A húsvéti cikk* című Deák Ferenc húsvéti cikkét, — a *Két költő* című Gyóni Géza költészetét D'Annunzióval párhuzamba állítva — méltatja.

Á. L.

Dalmady Sándor: *A Műbarátok Köre — irodalmi és művészi egyesület — huszonötéves története (1890—1914)*. Negyedszázados fennállása emlékére kiadja a Műbarátok Köre. 1915. évi tagsági illetmény és jubiláris emlék. Budapest, Hornyánszky V. könyvny. 1915. 8°, 353 l.

Pekár Gyula előszava meleg sorokban Justh Zsigmondról emlékezik meg, aki a Műbarátok Köre egyik lelkes alapítója és a megindult mozgalom legbuzgóbb terjesztője volt. Az egyesület megalapításának gondolata — mint a történeti bevezetés elmondja — Pejacsevich Katinka grófnőé volt (1888), ki néhány főrangú ismerőseivel, majd az előkészítés munkájába bevont írókkal s művészekkel annyira előkészítette a talajt, hogy az «előkészítő-bizottság» 1889 vége felé kibocsátotta az aláírási felhívást, mely Jókai Mór tollából valót. Célja az egyesületnek — mondja e felhívás — hogy a magyar irodalmat és művészetet a paloták ép úgy befogadják, mint ahogy befogadták a szalmafedelű házak. Díszkiadású munkákat alig találunk szalónjaink asztalán, maga az író is még szokatlan alak magasabb köreinkben; szavaló művészet, költői felolvasások sem tartoznak nálunk a külföldi szalonokban otthonos élvezetek közé. Az egyesület célja ennél fogva: a magyar költészetet és művészetet, az irodalmi művek művészi előadását megszokott élvezetté emelni és kiváló irodalmi művek díszkiadásainak megjelenését, résztvevésével előmozdítani (emellet természetesen a képzőművészet, zene és iparművészet pártolása és művelése is bele van foglalva e felhívásba). Az alakuló közgyűlést 1890 márc. 23-án tartották meg, s az első választmányi ülés mindjárt négy szakbizottságot választott (képzőművészeti, iparművészeti, zenészet s irodalmi bizottságot, ez utóbbi elnöke gr. Csáky Albinné lett, előadója Justh Zsigmond). Az első évek (1890—1899) tapogatózásban, szervezkedésben telnek el; irodalmi téren mindössze annyi történt, hogy az egyesület kiadta a «Műbarátok Könyve»-t

(1892, szerkesztette Szana Tamás) és a Fekete József szerkesztésében megjelenő «Szépirodalmi Könyvtár» c. vállalat 1892. évi sorozatát tagsági illetményül adta. Az egyesület működésének második évtizedében (1900—1909) főfigyelmét a képző- és iparművészetekre fordítja; ki is mondja, hogy az irodalmi és zenei bizottság céljaira mitsem fordít. Mindamellett a mindinkább szaporodó összejöveteleken és estélyeken irodalmi tárgyú fölolvasásokat is tartottak. Fölmerült a Toldi-trilógia illusztrált amatorkiadásának terve, de ez csak terv maradt; Riedl Frigyes indítványát — hogy az egyesület a magyar remekírókból amatorkiadást rendezzen s ebből évente négy kötetet bocsásson tagsági illetményül a tagok rendelkezésére — «kedvezőbb időkre» halasztották. (Az első sorozatnak a következő művet ajánlta: Kármán: Fanni hagyományai, Katona: Bánk-bán, Petőfi: János vitéz, Kisfaludy Sándor: Csobánc, Tátika.) Ellenben elfogadták Riedlnek azt az indítványát, hogy Gyulai Pál 80-ik születésnapjának ünneplésében résztvegyen. Beck Ö. Fülöppel plaquette-et készítettek (tárgya: az «Éji látogatás»), melyet a költőnek bizottságilag átadtak. A harmadik korszak (1910—14) sem volt bőkezűbb az irodalommal szemben, mint a megelőző kettő: néhány esztétikai és irodalmi előadás (köztűttük gr. Tisza Istváné Utazás Arany János körül) tartásában merült ki a kör ilyenirányú tevékenysége. — A kör működésének részletes történetén kívül egyéb, a kör multjára és jelenére vonatkozó adatokat kapunk a szépen kiállított kötetben. — Sajnálattal látjuk, hogy — programja és célja ellenére — irodalmunk történetével és pártolásával — a többi művészetekhez viszonyítva — mily keveset törődött a kör. Ha nem is akar versenyezni egyéb irodalmi és irodalompártoló társaságainkkal irodalmi előadások gyakoribb tartásával és kiadványok közrebocsátásával, a még szervezetlen magyar *bibliofilia* és *könyvamatorkodás* művelése szerencsésen beillenék az egyesület egyéb feladatai közé.

B. Z.

Szegedy Rezső: Adalékok a kaj-nyelvjárás hungarizmusainak történetéhez. Kiadja a szerző. Franklin-Társulat nyomdája. 1915.

A régi Horvátország, az ú. n. kaj-nyelvjárás irodalma meglehetősen megérezte a szomszédos magyar irodalom szellemi mozgalmait. A protestantizmus elterjesztését leginkább magyar papok (Sztárai stb.) végezték a Dráva-Duna közén, míg a kaj-vidék antireformatorikus mozgalmi tisztán a magyarországi mozgalom körébe utalnak. Különösen Pázmánynak személyes nagysága, működésének eredményessége volt nagy hatással a horvát hasonló törekvésekre.

A legelső kaj evangéliumfordítás, amely Petretics Péter zágrábi püspök, majd kalocsai érsek nevéhez fűződik (első kiad. Grác 1651, második Nagyszombat. 1694), szintén a pozsonyi és nagyszombati forráshoz vezet. Szegedy most nyelvi érvekkel is igazolja azt a föltevést, hogy Petretics a műnek csak kiadója volt, míg fordítója Krajacsevics (Sartorius) Miklós jezsuita. Ennek kapesán Szegedy ki is mutatja, hogy a «Vngerszki textus», az eredeti minta Káldi György bibliája volt. Olyan meglepő

hungarizmusokra mutat itt rá a szerző, amik minden kétséget eloszlatnak. Szegedy érinti a Werbőczy-féle Tripartitumnak Pergosics által 1574-ben végzett fordítását is, amely szintén a magyar fordítás (Veres Balázs) tekintetbevételével történt. Mindez igazolja azt a meggyőződést, hogy a hatalmasan fejlődő magyar kultúra jelentékeny hatással volt a fejledező kaj-horvát szellemi életre. Meggyőződésünk, hogy ezt a hatást még más példákkal is lehet igazolni, amire szerzőnkél senki sem hivatottabb.

GESZTESI GYULA.

Új könyvek és füzetek. *Lengyel Gyula*: *Ágyúfüst alatt*. Elbeszélések a háborúból: Miskolc, 1915. 88 l. (Klein és Ludwig nyomdája. Kókai L. bizománya. Budapest.) Ára 1 kor. 20 fill.

Márki Sándor: *Háborús beszédek*. (Doktoravatásokon mondta.) Kolozsvár, 1915. 64. l. (Ajtai-nyomda. Stein János bizománya.) Ára 1 korona.

Madelung Aage: *Hadínaplóm*. Emlékek és jegyzetek a Kárpátokból és Galiciából. Ford. ifj. Bókay János. Budapest, 1915. 220 l. Athenæum-kiadás. Ára 3 kor.

Lándor Tivadar: *A nagy háború okmányai*. Vezérkari és egyéb hivatalos jelentések a világháborúról. 5. füzet. Budapest, 1915. 551—702. l.) Athenæum-kiadás. Ára 1 kor.

Friedreich István: *Gróf Széchenyi István élete*. A M. T. Akadémia által jutalmazott mű. II. köt. (1840—1860.) Budapest, 1915. 282 l. A Szent István-Társulat kiadása. Ára 10 kor.

Meller Simon: *Az Esterházy-képtár története*. 17 fénynyomatú melléklettel és 5 szöveggéppel. 1915. LXXII+272 l. Az Országos Szépművészeti Múzeum kiadása. Katz G. bizománya. Ára 12 kor.

Heltai Gáspár: *Háló*. Kolozsvár, 1570. Kiadta Trocsányi Zoltán. Budapest, 1915. 192 l. Akadémiai kiadás. (Régi Magyar Könyvtár. 36. sz.)

Vajda Gyula: *A háború költészete*. (Szemelvények.) A tanulóifjúságnak írta és szerkesztette. Budapest, 1915. 224 l. Rózsavölgyi és Társa kiadása. Ára 2 kor.

Baden-Powell Róbert: *Egy angol altábornagy kémkedése*. Önvallomások. Fordította Ruttkay György. Budapest, 1915. Lampel-kiadás. (Magyar Könyvtár 793—794. sz.) Ára 60 fill.

Adorján Andor—Tábori Kornél: *Írók és firkászok víg esetei*. Budapest, 1915. 64 l. Révai-kiadás. (Vidám könyvtár 24. sz.) Ára 40 fill.

Andrejew Leonid: *A hét akasztott*. Ford. (Md.). Budapest, 1915. 123 l. Rózsavölgyi-kiadás. Ára 2 kor. 40 fill.

Kovács Sándor: *A magyarság történelmi helye a világháborúban*. Előadás. Pozsony, 1915. 18 l. (A pozsonyi Eötvös József-kör kiadványa 1. sz.) Ára 50 fill.

Gyulai Ágost: *A háború és az irodalom*. Budapest, 1915. 32 l. Franklin-nyomda. Különlenyomat «Az Országos Pædagogiai Könyvtár És Tanszermúzeum Hivatalos Értesítőjé»-ből. Először megjelent a Budapesti Szemle 1915. évf. 8. sz.-ban. (Ismertetését l. folyóiratunk: 1915. évf. 330. l.)

Kölcsey Ferenc: Parainesis Kölcsey Kálmánhoz. Budapest, 1915. 52 l. Lampel-kiadás. (Magyar Könyvtár 795. sz.) Ára 30 fill.

Peterdi Sándor: A mások pénze. Regény. Budapest, 1915. 133 l. Légrády-kiadás. (Legjobb Könyvek. 181. sz.) Ára 80 fill.

Geniaux Charles: Az özanya. Regény. 2 köt. Ford. Szederkényi Anna. Budapest, 1915. 149, 145 l. Légrády-kiadás. (Legjobb Könyvek 186—187. sz.) Ára 1 kor. 60 fill.

Reuter G.: Egy úri leány története. Regény. 2 köt. Budapest, 1915. 191, 159 l. Légrády-kiadás. (Legjobb Könyvek 193—194. sz.) Ára 1 kor. 60 fill.

Rosny J. H.: Az aranygyapjú. Regény. 2 köt. Budapest, 1915. 146, 128 l. Légrády-kiadás. (Legjobb Könyvek 196—197. sz.) Ára 1 kor. 60 fill.

Stratz Rudolf: Édes hazám. Regény. 2 köt. Budapest. 1915. 168, 176 l. Légrády-kiadás. (Legjobb Könyvek 199—200. sz.) Ára 1 kor. 60 fill.

Pásztor József: A muzska vendég. Háborús novellák. Budapest, 1915. 125 l. Légrády-kiadás. Ára 2 kor.

Jerusalem Else: A szent skarabäus. Regény. A 23. kiadás után ford. Kunfi Zsigmond. 2 kiadás. Budapest, 1915. 551 l. •Népszava•-kiadás. Ára 3 kor.

A világháború okiratai. 7. Az olasz zöldkönyv. Budapest, 1915. 138 l. •Népszava•-kiadás. Ára 1 kor. 20 fill.

Howard G. Bronson: A rejtelmes sziget. 2 kötet. Ford. Kéméndyné Novelli Róza. Budapest, 1915. 143, 144 l. Singer és Wolfner-kiadás. (Egyetemes Regénytár 31. évf. 8—9. sz.) Ára 2 kor. 40 fill.

Croker B. M.: A spanyol nyakék. 3 köt. Ford. Karinthy Frigyes. Budapest, 1915. 128, 111, 128 l. Singer és Wolfner-kiadás. (Egyetemes Regénytár 31. évf. 10—12. sz.) Ára 3 kor. 60 fill.

Veber Pierre: Nyári szerelem. (Kis regény.) Ford. Aranyossy Pál. Békéscsaba, 1915. 110 l. Tevan-kiadás. (Budapest, Galántai Gy. bizománya.) Ára 80 fill.

Barta Lajos: Egyszerű szívek. (Novellák.) Békéscsaba, 1915. 82 l. Tevan-kiadás. (Budapest, Galántai Gy. bizománya.) Ára 60 fillér.

Hankland Andreas: Száz északon. (Regény.) Ford. Telekes Béla. Békéscsaba, 1915, 95 l. Tevan-kiadás. (Budapest, Galántai Gy. bizománya.) Ára 60 fillér.

A magyar helyesírás szabályai. A Helyesírási Bizottság javaslata. Budapest, 1915. 100 l. (Hornyánszky-nyomda.) Ára 40 fill.

Boyesen H. Hjorth: Goethe Faustja. Ford. Csiky Gergely. Budapest, 1915. 184 l. Franklin-kiadás. (Olcso Könyvtár. 1780—84. sz.) Ára 1 kor.

Marziali Henrik: Italicae res. Budapest, 1915. 45 l. Franklin-kiadás. (Olcso Könyvtár 1785. sz.) Ára 20 fillér.

Lányi Márton: A háború és a jövő. Közjóléti kérdések háborús megvilágításban. Budapest, 1915. IV., 216 l. Grill K. bizománya. Ára 6 kor.

Szinnyi József: Magyar nyelvhasznítás. 5. jav. és bőv. kiadás. Budapest, 1915. VIII. 160 l. Hornyánszky-kiadás. Ára 8 kor.

Legnani R.: A harcok álma. Ford. Alagi Sándor. Budapest, 1915. 5 l. Pátria-nyomda. Ára 30 fill.

Gábor Andor: Palika. Színmű 3 felv. Budapest. 1915. 135 l. Dick M. kiadása. Ára 2 kor. 50 f.

Gábor Andor: Petur meg a dinnye és más 30 humor. 4. kiadás. Budapest. 1915. 159 l. Dick M. kiadása. Ára 2 kor. 50 f.

Göndör Ferenc: A háború nyomában. (A címlap Rippl-Rónai József műve.) Budapest. 1915. 208 l. Dick M. kiadása. Ára 3 kor.

Herczeg Géza: Serajevótól Lodzig. 2. kiadás. Budapest. 1915. 190 l. Dick M. kiadása. Ára 3 kor.

Lázár Miklós: Fronton. 3. kiadás. Budapest. 1915. 192 l. Dick M. kiadása. Ára 3 kor. 50 f.

Pajzs Elemér: Cirkusz. Bpest. 1915. 85 l. Dick M. kiadása. Ára 2 kor.

Német Alfréd: Diplomáciai okmányok. Az osztrák-magyar vöröskönyv, a német fehérekönyv, az angol kékkönyv, a francia sárgakönyv, az orosz narancssárgakönyv, a belga szürkekönyv, a szerb kékkönyv okiratai. Bevezette és összefüggésük szerint feldolgozta —. Budapest. 1915. 629 l. Franklin-kiadás. Ára 8 kor.

A világháború naplója. 4. füzet. Az 1915 jan.—febr.-i események. Bpest. 1915. 95 l. Franklin-kiadás. (Magyar Könyvtár. 779—80. sz.) Ára 60 f.

S. Bokor Malvin: Tél van megint... Hús novella. Budapest. 1915. 246 l. Légrády-kiadás. Ára kötve 3 kor.

Ráskai Ferenc: Gyerekváros. Ifjúsági komédia 3 felv. Budapest. 1915. 61 l. Ára 2 kor.

Burnett Frances Hodgson: A kis lord. Ford. Kárpáti János. Budapest. 1915. 184 l. Singer és Wolfner kiadása. Ára kötve 1 kor. 50 f.

De Foe és Campe: Robinzon. A magyar ifjúság számára átdolg. Egri György. Mühlbeck Károly rajzaival. Bpest. 1915. 150 l. Singer és Wolfner kiadása. Ára 1 kor. 20 f.

Falu Tamás: Padok zenéje. Budapest. 1915. 55 l. Singer és Wolfner kiadása. Ára kötve 2 kor.

Körmendy Ékes Lajos: A mozi. Budapest. 1915. (Különlenyomat a Városi Szemléből.) 109 l. Singer és Wolfner bizománya. Ára 3 kor.

Malot H.: Az akarát diadala. 1—3. kötet. Ford. Tábori Róbertné. Mühlbeck Károly rajzaival. 2. kiadás. Budapest. 1915. 96, 96, 96 l. Singer és Wolfner kiadása. Ára kötve 3 kor 60 f.

Kovácsnay Erzsébet: Leánydalok. Nagyléta. 1915. 95 l. (Bpest. Légrády-nyomda.) Szerző kiadása. Ára 2 kor.

Sima László: Szentes város története. 1 k. Szentes. 1914. 11+548 l. Vajda-nyomda. A város közönségének kiadása.

Bury J. B.: A gondolatszabadság története. Ford. Balog Gábor. Budapest. 1915. 232 l.

Ferenczi Magda: Maca. Elbeszélés. Budapest. 1915. 128 l. Franklin-kiadás. (Olcso Könyvtár 1786—88. sz.) Ára 60 f.

Révai nagy lexikona. Az ismeretek enciklopédiája. 13. k. Lovas—Mons. Budapest. 1915. 875 l. Révai-kiadás. Ára kötve 18 kor.

Felber Pál: Háborús versek és nóták. 2. kiadás. Budapest. 1915. 38 l. Schenk F. kiadása. Ára 80 f.

F. Füzeséry István: Világégés. Hadi tudósítások. Budapest. 1915. 144 l. Schenk F. bizománya. Ára 2 kor.

Imre Sándor: A háború és a paedagogia. Budapest. 1915. 20 l. (Különlenyomat a «Budapesti Szemle» 1915. évfolyamából.) Franklin-nyomda.

Szász Károly: Színházi levél. Budapest. 1915. 20 l. Különlenyomat az «Uránia» tudományos folyóirat 1915. évfolyamából. (Ismertetését l. folyóiratunk 1916. évf. 143. l.) Hornyánszky-nyomda.

Sántay Mária: Zrinyi és Marino. Budapest. 1915. 32 l. Neuwald Illés U. könyvnyomda.

Homonnai Betti: Veér Judit életrajza. Budapest. 1914. 63 l. Pesti könyvnyomda részvény-társaság.

Vnutskó Berta: Jókai Mór drámai munkássága. Budapest. 1914. 71 l. Neuwald Illés U. könyvnyomda.

Patay Pál: D. Dr. Székács József. Budapest. 1914. 107 l. A M. O. B. könyvnyomdája.

Prém Loránd: Kövér Lajos élete és drámaírói pályája. Budapest. 1915. 76 l. Attila-nyomda.

Hatvani János: A Kazinczy-kódex nyelvjárása a Tihanyi-kódexszel való egyezései kapcsán. Budapest. 1914. 84 l. A Magyar Nyelvőr kiadása. (Nyelvészeti Füzetek 72. sz.) Ára 1 kor. 50 f.

Gálócsi Sándor: Molière élet- és világszemlélete. A költő viszonya Gassendihez. Budapest. 114 l. Hornyánszky-nyomda.

Hankiss János: Diderot mint realista elbeszélő. Budapest. 1915. 86 l. Neuwald Illés U. könyvnyomda.

Felszeghy Dezső: Nehéz idők (1914—1915). Kolozsvár. 1915. 72 l. (Egyesült Könyvnyomda Részvénytárs.) A Magyar Vöröskereszt-Egylet Kolozsvár városi választmánya javára. Ára 50 fillér.

Földes Artur: Háborús írások. Budapest. 1915. 125 l. Benkő Gy. kiadása. Ára 2 kor.

Komáromi János: Mit búsulsz kenyeres? Budapest. 1915. 169 l. Dick M. kiadása. Ára 3 kor.